

Trøndelag fylkeskommune
Fylkets Hus
Postboks 2560
7735 STEINKJER

16.04.2024
Vår ref. 24/874-6
041.230/TOGR
Deres ref. 202411851-1

Att: Marianne Knapskog

Høringssvar: Trøndelagsplanen - regional planstrategi for Trøndelag 2024 - 2027

LO vil takke for mulighet til å kunne levere høringssvar til regional planstrategi for Trøndelag 2024 – 2027.

Rettferdig grønt skifte

For å løse de utfordringer Trøndelag står overfor er det viktig med god planstrategi, men like viktig er det at arbeidet bygger på samarbeid. Her vil trepartssamarbeidet som vi kjenner ved Den norske modellen være et naturlig utgangspunkt. Dette er i tråd med Trøndelagsplanens mål om at Trøndelag i 2030 er best i Norge på regional samhandling.

LO består av 23 forbund som i Trøndelag har over 100.000 medlemmer. Våre tillitsvalgte er innen alle bransjer både i privat og offentlig sektor. De er tett på det som skjer innen arbeids- og næringsliv. Deres erfaringer er det viktig å lytte til om vi sammen skal klare å gjennomføre den nødvendige omstilling som planstrategien beskriver.

Den norske modellen bygger på tre grunnleggende målsetninger; arbeid til alle, høy verdiskapning, rettferdig fordeling. Disse forutsetningene bør Trøndelagsplanen også legge til grunn med tilpassede regionale virkemidler. Det handler om at alle skal kunne leve gode og frie liv i et ansvarlig felleskap. Et godt organisert arbeidsliv vil da være en forutsetning for at grønn omstilling skjer i tråd med målene for den norske modellen.

Trøndelagsplanen legger opp til at vi i 2030 skal vi ha et omstillingsdyktig og fremtidsrettet arbeids- og næringsliv. Skal vi klare å nå dette målet i en tid der omstillingstakten i arbeidslivet er stadig høyere, er det nødvendig at flere forstår og føler tilhørighet til de omtalte omstillingene.

LOs ambisjon er at omstillingen med det grønne skiftet skal bidra til å kutte klimautslipp og sikre høy sysselsetting, sterkere fordeling og økt velstand. Vi mener det vil være vanskelig å opprettholde støtte til det grønne skiftet dersom det fører med seg økt arbeidsledighet og økende forskjeller. Det er også helt avgjørende at omstillingen skjer med aktiv deltakelse og medbestemmelse fra arbeidstakerne.

Rettferdig omstilling betyr at omstillingen til en klimavennlig framtid baseres på sosial dialog, medvirkning og inkludering av arbeidstakere og arbeidsgivere i planleggingen, gjennomføringen og iverksettingen av tiltak.



Ikke minst innebærer det rett til opplæring, etter- og videreutdanning og kompensering for det grønne skiftet.

Spissing av satsingsområdene

LO mener det er fornuftig å spisse satsingsområdene i Trøndelagsplanen. Til de tre utvalgte satsingsområdene har vi følgende tilleggs kommentarer:

- *Klima- og naturutfordringer* – LO er enig i at satsingsområdet og vil trekke fram nødvendigheten av et helhetlig areal arbeid på tvers av kommuner, samt en aktiv og grundig avveining når det gjelder naturverdier og samiske interesser.

Videre vil vi presisere at en sikker og forutsigbar energiforsyning er en forutsetning for å nå målene i Trøndelagsplanen. Energi er avgjørende for folks hverdagsliv, næringslivets verdiskapning, sysselsetting og sikkerhet. Fornybar energi er den viktigste nøkkelen til å kutte utslipp, og den kan skape grunnlag for ny verdiskapning og sysselsetting. Det viktigste grepet for rettferdig omstilling er å øke krafttilgangen, gjennom mer fornybar produksjon, bedre nettinfrastruktur, og et krafttak for energieffektivisering. Det er med økt krafttilgang vi får en forutsigbare og levelige strømpriser for næringsliv og privat husholdninger.

- *Trygt- og helsefremmede* – Økt oppmerksomhet om regional samfunnsikkerhet og beredskap er naturlig i en region der vi opplever at klimaendringene blir sterkere, og krig og sosial uro har kommet nærmere. LO mener det krever en betydelig styrking av totalberedskapen for at lokalsamfunnet skal kunne møte beredskapsbehovene.

Psykiske lidelser er økende og i arbeidslivet har andelen tapte dagsverk grunnet psykiske lidelser hatt en gradvis økning. Det er naturlig at denne utviklingen følges nøye og har prioritet sammen med folkehelse.

- *Arbeidskraft og rett kompetanse* – Selv om Trøndelag per nå har relativt lav ledighet, står for mange helt eller delvis utenfor arbeidslivet. Å bekjempe utenforskap bidrar til god velferd for den enkelte, motvirker ulikhet og fattigdom, og bidrar til økt arbeidskrafttilgang og bedre samfunnsøkonomi.

For unge kan kvalifikasjonskravene øke mer enn det reelle behovet. Mange funksjoner i samfunnet trenger ikke lang formell utdanning for å gjøre sitt arbeid. Ett eksempel her er å verdsette kompetansen til fagarbeiderne innen forvaltning og offentlig tjenesteyting i langt større grad.

I fjor manglet norske virksomheter over 50 000 arbeidstakere, ifølge NAVs bedriftsundersøkelse. Behovet for kvalifisert arbeidskraft fortsetter å øke i årene framover. Det er særlig yrkesfaglig kompetanse innenfor tekniske fag og i helsesektoren at etterspørselen er stor. Tall fra SSB viser at

det er 128 383 elever og lærlinger i yrkesfaglige utdanningsprogram og 121 624 elever i studieforberedende utdanningsprogram. Men når det kommer til yrkesfaglig videreutdanning, er bildet snudd helt på hodet. Det er rundt 28 000 fagskoleplasser og over 300 000 universitets- og høyskoleplasser. LO mener derfor at høyere yrkesfaglig utdanning må bygges kraftig ut, og at det må utvikles fagskoletilbud på flere områder i Trøndelag.



Dette må ses i sammenheng med at vi lever i et stadig mer avansert samfunn, med høy omstillingstakt, der behovet øker for at arbeidstakerne får fornyet og utviklet sin kompetanse gjennom hele livet. Vi har et arbeidsliv preget av mye læring sammenlignet med de fleste andre land. Samtidig ser vi tendensen til at arbeidslivet er i ferd med å bli todelt, og at de som har størst behov for kompetanseopåfyll, ofte får minst. Den gjennomgående digitaliseringen av samfunnet gjør at det haster å øke hele befolkningens digitale kompetanse. En kompetansemismatch kan bremse den grønne omstillingen.

Trøndelag trenger derfor en økt satsing på etter- og videreutdanning som motvirker ulikhet, og som sikrer alle reelle muligheter for livslang læring som kvalifiserer til et arbeidsliv i endring.

LO vil også poengtere at i deler av arbeidslivet er det stor bruk av deltid. For å møte arbeidskraftsbehovet må flere arbeidsplasser gjøres i stand til at flere kan stå i arbeid i økte stillingsandeler. Videre har helsepersonellkommissjonen kommet med forslag til bedre oppgavefordeling. Dette er også tiltak som vil gi en bedre utnyttelse av arbeidskrafta.

Annet

Planstrategien er omfattende og sektorovergripende. Det kan være grunn til å tro at den økonomiske realiteten vil påvirke ambisjonsnivået. Nytt inntektsfordelingssystem til kommunene vil i stor grad avgjøre hvor vellykket planprosessen blir, og det vil særlig for de mindre kommunene være av avgjørende betydning at fylkeskommunen beholder sin posisjon som fagressurs for kommunene. Vi må sikre et forsvarlig beslutningsgrunnlag til de folkevalgte både i fylkeskommunen og kommunene. Da trenger vi sterke fagmiljø innen de områdene regional planstrategi dekker. Så kan det stilles spørsmål om fordelinga av administrative ressurser mellom kommune, fylkeskommune og statlig nivå er riktig. Om det kuttet ytterligere lokalt, mens det statlige byråkratiet øker, kan det true gjennomføringa av regionalt planverk.

LO vil benytte anledningen til å berømme fylkeskommunen for å satse på partsamarbeidet. Dette arbeidet bør også forankres i kommunene. Vi er sikre på at våre felles mål for Trøndelag sikres best gjennom aktiv deltagelse mellom ansatte og ledere.

Til slutt ønsker LO og vise til tidligere hørings svar innen flere områder som er aktuelle for planstrategien, senest regional luftfartsstrategi. Vi tar også del i dette arbeidet gjennom vår deltakelse i flere styrever, nemder, råd og utvalg, som Næringspartnerskapet og Kompetanseforum Trøndelag. Dette er gode samarbeidsarena som LO i Trøndelag også vil prioritere i framtiden.

I det videre arbeidet blir det viktig å gå fra plan til tiltak. Så til gjennomføring og evaluering. Det er gjennom et systematisk arbeid vi sammen kan lykkes i Trøndelag.



Med vennlig hilsen
LOs regionkontor i Trøndelag
Kristian Tangen
regionleder
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Landsorganisasjonen i Norge og har derfor ingen signatur.